

1657 2den Beh. af Forstl. t. Finantsl. f. Finantsaaret fra 1ste April 1869 til 31te Marts 1870. 1658

ikke Noget til Sagen, men derimod gjør det meget til Sagen, om Ministeren kan taale at blive truffet i Kjøleffjoderne, eller om det er betænkeligt, at han saaledes giver efter for dette Træk. Det var isøvrigt en egen Maade, hvorpaa Tscherning dengang trak Monrad i Kjøleffjoderne; det var tydeligt at see, at det var en gammel, kjær Tanke hos Monrad, og at han greb Vælligheden til ved Rigsdagens Medvirning at faae gennemført en Foranstaltning, som han ellers mistvivlede om at kunne udføre. Det var unegtelig et temmelig kjølede Pulver, hvormed Tscherning ledsagede Monrads Forslag; han fremhævede nemlig Manglerne ved Universitetet og navnlig ved det theologiske Studium, som han talte om, og saa sagde han: „Denne Mangel“ — nemlig den Mangel, han havde udviklet — „afhjælpes ikke ved en Examinationskommission eller ved Examinationskommissioner; men, hvad vi derved naae, er en kostbar Indretning, som lærer os, at det, vi troe at vinde derved, opnaae vi ikke ad den Vej.“ Det var Tschernings Ord. De ere karakteristiske, og det er forekommet mig ganske interessent at minde om denne Udtalelse, som jo mulig kan komme til at blive udekastet Erfaringens Prøve. Men, som sagt, naar Monrad blev truffet i Kjøleffjoderne og lod sig trække, saa var dette en egen Sag. Det er jo nemlig bitterligt, at Monrad i mange Aar havde sysselsat sig med de Administrationsgrene, hvorom der her er Spørgsmaal. Det er bitterligt, at Monrad er en høitbegavet og høitdannet Mand, som havde et meget klart og et meget omfattende Overblik over samtlige Undervisningsvæsenet vedkommende Spørgsmaal, og hvis naturlige Gæne til at bedømme saadanne Spørgsmaal var stærket gennem en lang og rig administrativ Erfaring. Jeg har saa mange Gange brudt en Landse med Monrad, Ansigt til Ansigt, saa jeg troer at have Lov til i hans Fraværelse at udtale en saadan Anerkjendelse. Naar Monrad altsaa ved anden Behandling stillede et saadant Forslag, ja saa var det, om jeg tør bruge det Udtryk, et politisk Træk; men

han gjorde det sandelig ikke, fordi Tscherning kom og opfordrede ham dertil. Det var, fordi Monrad ønskede ved Rigsdagens Mellemkomst at sættes istand til at indføre en saadan Foranstaltning. Og man vidste, at der ganske vist kunde være forskjelligt smaa Sammenstød mellem Monrad og de Mænd, som repræsenterede de Institutioner, der vare anbetroede til hans Væretægt; man var ikke ubekjendt med, at Monrad ikke var den Mand, som i fornødent Fald, naar han mødte en Modstand, han fandt uretfærdig og ubillig, lod Regeringens Sværd ruste i Steden; han var maaskee altfor tilbøielig idetmindste i Opbrusningens første Dieblis, til at trække blank; men man vidste tillige, at han ikke tog nogen endelig Beslutning uden en rolig og kold Overveielse. Man vidste, at han ved saadanne Beslutningers Gennemførelse note raadførte sig med de Mænd, som tidligere havde udført de Forretninger, om hvis Omordning der var Tale, og jeg idetmindste er overbevist om, at hvis Monrad var kommen til at gennemføre Examinationskommissionstanken med Hensyn til theologisk Examen, vilde det kun være skeet, fordi han havde været istand til at træffe en saadan Indretning, at den havde været beroligende. Han vilde ikke have bestemt sig for at danne Examinationskommissioner, hvis han ved disses Sammensætning havde maattet sætte sig i bestemt Strid med den i det theologiske Facultet herskende Mening, repræsenteret af dens bedste og dygtigste Kræfter; jeg taler ikke om numeriske eller Majoritetsmeninger, men beder den Tanke, jeg udtrykte, fastholdt. Det ligger i Sagens Natur, at man umulig kan stille den Fordring til enhver Undervisningsminister, at han skal være Monrad jevnbyrdig. Der er vel ikke Mange her i Thinget, der i saadanne Sager ville stille sig selv jevnbyrdige med Monrad — jeg vil det visstnok ikke —; men dog paastaer jeg, at det er nødvendigt, naar der er Spørgsmaal om en saadan særegen Myndigheds Udøvelse som den, i Anledning af hvilke der begjæres Penge, at tage Hensyn til den personlige Garanti, som findes hos den, der skal tilraade Kongen at benytte denne